

COLOMBIA EN MENSENRECHTEN

IFSI-ISVI asbl-vzw
Coopération syndicale internationale
Internationale syndicale samenwerking

Gewapend conflict

Inleiding

Eind 2016 werd een Europese financiering ten bedrage van 90 miljoen euro vrijgegeven ter ondersteuning van het Vredesakkoord met de FARC-EP, ondertekend op 26 september 2016. De Europese Unie begeleidt namelijk de ingrijpende landbouwhervorming, de sociaaleconomische re-integratie van voormalige strijders en verleent ook steun aan de Speciale Onderzoekseenheid van het Openbaar Ministerie, die verantwoordelijk is voor de ontmanteling van groepen paramilitairen. Dit Vredesakkoord krijgt ook steun van een fonds van de Verenigde Naties, gesponsord door verschillende donorlanden, zoals het Verenigd Koninkrijk, Duitsland of Noorwegen.

Sinds zijn inauguratie heeft president Ivan Duque, protegé van Alvaro Uribe en tegenstander van het Vredesakkoord, geen enkele bereidheid getoond om dit uit te voeren. De regering beroept zich regelmatig op een gebrek aan financiële middelen als reden om haar verbintenissen niet na te komen. Hij heeft meer bepaald het personeel en de materiële middelen verminderd voor de speciale vredesjurisdictie (SVJ), belast met het straffen van al wie misdaden gepleegd heeft "in het kader van het intern gewapend conflict", of dat nu guerrillastrijders, militairen of burgers zijn.

Geweld

- 40% van de FARC-leden die hun wapens hadden neergelegd, hebben zich opnieuw aangesloten bij gewapende groepen omdat de regering geen re-integratieproces gerealiseerd heeft.
- In 2018 werden, volgens INDEPAZ (Instituut voor Ontwikkeling en Vredesstudies), 228 mensenrechtenactivisten en gemeenschapsleiders vermoord.
- Tijdens het 50-jar durende gewapende conflict werden 263.000 mensen gedood en 45.000 als vermist opgegeven.

Landroof

- Tijdens deze 50 jaar van conflict werd ongeveer 8 miljoen hectare illegaal afgenomen (14% van het grondgebied), voornamelijk ten gunste van bedrijven of grootgrondbezitters.
- 6 miljoen mensen of 13% van de bevolking werden verdreven.

Vredesakkoorden

- Na het vredesakkoord van december 2016 tussen de Colombiaanse regering en de FARC-guerrilla zijn de gedwongen verplaatsingen met 45% gedaald.
- 23% van de bepalingen opgenomen in het akkoord (400 in totaal) zijn volledig geïmplementeerd. 31% werd nog niet eens opgestart.

Waardig Werk

Informalisering van werk

- Colombia kende de voorbije jaren weliswaar een stijgende tewerkstellingsgraad maar dit betekende vooral een toename van precare jobs, zonder regelmatig inkomen, werkzekerheid of toegang tot sociale bescherming.
- Dit type van tewerkstelling is de afgelopen 25 jaar verdubbeld en treft nu 1 op 2 werknemers.
- De informele tewerkstelling in Colombia bedraagt 65,9%, met een piek in de plattelandsgebieden. Daar werkt 87,3% van de beroepsbevolking op informele basis.

Sociale bescherming

- Colombia heeft het IAO-verdrag¹⁰², dat een minimale universele sociale bescherming nastreeft, niet geratificeerd.
- Meer dan de helft van de Colombiaanse werknemers heeft geen recht op een pensioen, een werkloosheidsuitkering of een vervangingsinkomen bij ziekte. Ook tegen beroepsrisico's zijn ze niet beschermd.
- Slechts 34,2% van de werkende vrouwen kan bijdragen betalen aan het beschermingssysteem voor gezondheids-, pensioen- en beroepsrisico's.
- In plattelandsgebieden is de situatie nog zorgwekkender: 84,7% van de werkende vrouwen betaalt geen pensioenbijdragen.

Jong – maar zonder werk

- In 2017 was de helft van het totale aantal werklozen in Colombia jonger dan 28 jaar.
- Slechts 47% van de jongeren heeft werk. Daarvan werkt 80% in onderaanneming, met lage lonen en precare arbeidsvoorwaarden.
- 20,8% van de jongeren tussen 14 en 28 jaar zijn 'ninis': jongeren die zonder werk zitten én niet gestudeerd hebben. Deze groep is uiterst kwetsbaar en vatbaar voor criminaliteit of geweld.

Geweld op het werk

- Vooral vrouwen krijgen te maken met geweld en intimidatie op het werk. Een erg kwetsbare groep is het huishoudpersoneel. Zij werken vaak alleen, in een geïsoleerde omgeving.
- Momenteel bestaan er geen IAO- normen waarbinnen de termen "geweld en intimidatie", en "de werkvloer" gedefinieerd worden.
- Daarom wil de IAO nieuwe instrumenten ontwikkelen. De onderhandelingen voor een nieuwe conventie worden tijdens de IAO - conferentie in juni 2019 gefinaliseerd.
- Voor vrouwen is het – net zoals voor andere kwetsbare groepen - uitermate belangrijk dat deze nieuwe conventie door de lidstaten geratificeerd en toegepast wordt door de nationale wetgeving.

'Vrijheid van vereniging' onder druk door geweld en straffeloosheid

- Slechts 4,6% van de werknemers in Colombia is lid van een vakbond, wat de strijd voor arbeidsrechten en sociaal overleg bemoeilijkt.
- Ondanks een daling van geweld in het algemeen, neemt het geweld tegen mensenrechtenactivisten toe. Paramilitaire groeperingen zaaien terreur in opdracht van multinationals en grootgrondbezitters.
- Vervolging van activisten blijft de grootste belemmering voor 'vrijheid van vereniging' en vrede.
 - In 2018 werd er gemiddeld om de 48 uur een activist vermoord
 - Tussen januari 2016 en maart 2019 werden er 472 activisten vermoord. Het gaat om vakbonds-, milieuactivisten, leiders van inheemse bevolking enz.
 - In 2017 werden 19 vakbondsactivisten vermoord. Tussen 2012 en 2017 werden 144 vakbondsactivisten vermoord.
- Straffeloosheid is de norm. Ondanks internationale verplichtingen blijft 90% van de moorden onbestraft.

De toekomst van 'werk' in Colombia – naar een nieuw sociaal contract

Het huidige economisch model heeft geleid tot enorme ongelijkheid: lage lonen, onveilige werkplekken en uitsluiting van vrouwen, migranten en jongeren van formeel werk.

- In Colombia bewijst de aanwezigheid van grootschalige, vervuilende extractieve activiteiten en agro-industrie dat de overheid vooral de belangen van bedrijven behartigt.
- Bovendien worden de winsten door de multinationals naar het eigen land versluisd.
- Dit verhindert investeringen in nieuwe en moderne economieën
- Dit alles gaat ten koste van werknemers en leefomgeving.

De wereld heeft een nieuw sociaal contract nodig, met focus op regulering van de economische macht, een rechtvaardige overgang op vlak van klimaat en technologie, herverdeling van middelen, en effectieve deelname van kwetsbare groepen aan sociaal overleg en sociale dialoog. De IAO speelt een essentiële rol bij het uittekenen van dat sociaal contract. In Colombia willen vakbonden en Ngo's extra aandacht voor deze thema's:

- Tegengaan van discriminatie op grond van seksuele geaardheid
- Specifieke aandacht voor vrouwen en jongeren
- Aandacht voor milieueffecten en nieuwe vormen van tewerkstelling
- Herverdeling van winsten en investeringen in nieuwe economieën
- Een sterk sociaal beleid, met toegang tot sociale bescherming
- Conflictpreventie

Aanbevelingen

- Op EU-niveau: toezicht houden op de uitvoering van het Vredesakkoord, zorgen voor transparantie, opvolging en evaluatie van de projecten die worden uitgevoerd via het EU-trustfonds.
- Op niveau van de EU en de donorlanden: nauwgezet toezicht vragen op de uitvoering van het gerechtelijk transitieproces in het kader van het Vredesakkoord evenals op het realiseren van efficiënte maatregelen om de structurele oorzaken van geweld te bestrijden (onderzoeken naar en sancties voor de verantwoordelijken binnen de paramilitaire en maffia-structuren).
- Op EU-niveau: implementatie van Resolutie 2012/2628 (RSP) om ervoor te zorgen dat elke handelsrelatie met Colombia, evenals alle activiteiten van Europese en Belgische bedrijven, de internationale bepalingen inzake mensenrechten, arbeidsrecht en het milieu respecteren, en dat sancties voor overtredingen opgelegd worden.
- Op niveau van de uitgevende landen: zorgen voor de implementatie van de aanbevelingen van de Universele Periodieke Evaluatie van 2018 over de rechten van werknemers.
- Op niveau van de EU, de Belgische en Colombiaanse overheid: ondersteunen van een bindend VN-verdrag dat bedrijven verplicht om mensenrechten te respecteren.
- Op niveau van de EU en de Verenigde Naties: integreren van het "recht op grond" in de principes van due diligence.
- Op niveau van overheden en werkgevers: ondersteunen van een alomvattende IAO-conventie en een aanbeveling inzake "geweld en intimidatie op de werkvloer".

Bronnen

<https://www.ituc-csi.org/IMG/pdf/ituc-global-rights-index-2018-en-final-2.pdf>

<http://www.indepaz.org.co/category/conflicto-y-paz/>

<http://ail.ens.org.co/wp-content/uploads/sites/3/2018/02/Violencia-antisindical-impunidad-y-protecci%C3%B3n-a-sindicalistas-en-Colombia-1.pdf>

<http://www.ens.org.co/lee-y-aprende/lee-y-descarga-nuestras-publicaciones/nuestras-colecciones/cuaderno-de-derechos-humanos/cuaderno-de-derechos-humanos-26-la-paz-se-construye-con-garantias-para-la-libertad-sindical/>

https://www.ilo.org/ilc/ILCSessions/108/reports/reports-to-the-conference/WCMS_673728/lang--en/index.htm